

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 2286/14
23.7.2014. године
Б Е О Г Р А Д

РАД-13.2 одговорност послодавца за штету проузроковану запосленом

У И М Е Н А Р О Д А

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Бисерке Живановић, председник већа и судија Љиљане Митић Поповић и Весне Мартиновић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА, са **адресом за пријем писмена:** __, против тужене Републике Србије - Министарство правде и државне управе, Високи савет судства Београд, Основни суд у Ваљеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, Немањина бр.22-26, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама тужиоца и тужене, изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П1-2441/13 од 12.12.2013. године, у седници већа одржаној 23.7.2014. године, донео је

П Р Е С У Д У

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П1-2441/13 од 12.12.2013. године, у делу става првог којим је обавезана тужена на исплату накнаде штете због повреда права личности у виду повреде права на правично суђење у износу од 80.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења, па до исплате и у ставу другом изреке и жалба тужиоца у том делу **ОДБИЈА**, као неоснована.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П1-2441/13 од 12.12.2013. године, у делу става првог и трећем изреке, па се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца АА, којим је тражио да се обавезе тужена Републике Србије-Министарство правде и државне управе, Високи савет судства Београд да му, на име накнаде штете због повреде права личности у виду повреде права на правично суђење исплати износ од још 220.000,00 динара и на име накнаде штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа износ од 400.000,00 динара, са законском затезном каматом, почев од 12.12.2013. године, као дана пресуђења, до исплате, као и захтев тужиоца да се обавезе тужена да му накнади трошкове поступка у износу од 78.600,00 динара, као неоснован.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснована.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1-2441/13 од 12.12.2013. године, ставом првим изреке, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужена да му, на име накнаде штете због повреде права личности у виду повреде права на правично суђење исплати износ од 300.000,00 динара и на име накнаде штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа износ од 400.000,00 динара, са законском затезном каматом на наведене износе, почев 12.12.2013. године, као дана пресуђења, до исплате. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужена да му, на име накнаде штете због повреде права личности у виду повреде права на правично суђење исплати износ од 500.000,00 динара и на име накнаде штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа износ од 300.000,00 динара, са законском затезном каматом на наведене износе, почев од 12.12.2013. године, као дана пресуђења, до исплате, као разлику између досуђених износа из става првог изреке ове пресуде и тражених износа, као неоснован. Ставом трећим изреке обавезује се тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 78.600,00 динара.

Против наведене пресуде жалбе су благовремено изјавили тужилац и тужена и то тужилац у погледу одбијајућег дела, због погрешне примене материјалног права, а тужена у погледу усвајајућег дела, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, са предлозима као у жалбама.

Испитујући правилност ожалбене пресуде, у границама овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку (“ Службени гласник РС” бр.72/11), Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба тужиоца неоснована, а жалба тужене основана.

У поступку доношења ожалбене пресуде нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка, прописане одредбом члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка, које би биле од утицаја на њену законитост и правилност.

Према чињеничном стању, утврђеном у поступку пред првостепеним судом, произилази да је тужилац 1981. године изабран за судију Општинског суда у аа, а 1984. године за председника тог суда, да би 1991. године био изабран за судију Округног суда у аа1, а 1999. године за судију Врховног суда Србије. Тужиоцу је престала судијска дужност Одлуком Високог савета судства број 119-05-00678/2010-01 од 14.6.2010. године. Наведена одлука је потврђена Одлуком Високог савета судства бр.010-01-001280/2011-01 од 29.3.2012. године, којом је одбијен приговор тужиоца, као неоснован. Одлуком Уставног суда Србије број У-420/2012 од 21.11.2012. године, усвојена је жалба тужиоца, изјављена против одлуке Високог савета судства бр.010-01-001280/2011-01 од 29.3.2012. године и

утврђено је да у поступку одлучивања и приговорима подносилаца жалби није оборена претпоставка да подносиоци испуњавају услове за избор на сталну судијску функцију, поништена је оспорена одлука Високог савета судства, са налогом да у року од 60 дана од дана пријема наведене одлуке, изврши избор подносилаца жалби, у складу са чланом 30 Правила за примену Одлуке о утврђивању критеријума и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности и за поступак преиспитивања одлука првог састава Високог савета судства о престанку судијске дужности. Одлуком Високог савета судства број 119-00-75/2012-01 од 3.12.2012. године, тужилац је изабран за судију Врховног касационог суда. Одлуком Високог савета судства број 119-00-76/2013-01 од 26.3.2013. године, поништена је одлука тог органа од 14.6.2010. године, којом је тужиоцу престала судијска дужност. Допунском одлуком Високог савета судства бр.119-00-76/2013-01 од 14.5.2013. године, поништена је одлука првог састава Високог савета судства о престанку судијске дужности бр.06-00-37/2009-01 од 25.12.2009. године, у ставу првог диспозитива, у тачки 169, којом је тужиоцу престала судијска дужност са 31.12.2009. године. Тужилац је 22.2.2013. године поднео предлог за мирно решавање спора. Поступање тужене је код тужиоца произвело дубоке душевне патње и бол због повреде права личности, угледа и части, као човека и професионалца. Стални притисак околине је производио несигурност у себе и унутрашњи притисак савести, мучно преиспитивање и тражење сопствених грешака. Ово стање су подржавали неодређени одговори на жалбе. Дискредитовање тужиоца по аутоматизму самим тим што у првостепеном делу поступка пред Високим саветом судства није изабран, тумачење његовог досадашњег рада искључиво у негативном контексту, извесно мора утицати на психичку стабилност сваког просечног човека који се нађе у таквој ситуацији. Тужилац је имао осећај нарушеног моралног и професионалног интегритета, трпео је душевне болове, што је последица незаконитог рада органа тужене приликом спровођења поступка општег избора и каснијих поступака, који су проистекли из истог.

На овако потпуно и правилно утврђено чињенично стање у ожалбеној пресуди, првостепени суд је у односу на преиначени део, погрешно применио материјално право из члана 200 Закона о облигационим односима, када је усвојио тужбени захтев тужиоца и обавезао тужену да му, на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности у виду повреде права на правично суђење исплати износ од 300.000,00 динара и на име накнаде штете за претрпљене душевне због повреде части и угледа исплати износ од 400.000,00 динара, са припадајућом законском затезном каматом. На ово се основано указује и у жалби тужене.

Наиме, према разлозима ожалбене пресуде, услед незаконитог поступања органа тужене, тужилац је лишен судијске функције. Као последица тако спроведеног поступка, чији исход представља чин који је за тужиоца био незаконит, јер је за последицу имао престанак судијске функције, тужилац је претрпео нематеријалну штету у виду који потражује тужбом. Са тим у вези, а имајући у виду критеријуме за избор на ту функцију и околност да није изабран, осетиле су се последице како у професионалном, тако и у његовом личном животу, с обзиром на то да се ради о грађанима који имају посебан статус у друштву, да је за избор за судију, између осталог прописан и критеријум достојности, што подразумева врло високе моралне и личне квалитете појединца. У ситуацији

када није дошло до реизбора лица, која су у континуитету вршила ту функцију, као у случају тужиоца, уз присутне објаве у средствима јавног информисања да су неизабране судије криве за ситуацију у којој су се нашле, јер нису испуњавали критеријум достојности, првостепени је закључио да су част и углед тужиоца нарушени. Поред тога, у ставу израженом у одлуци Уставног суда Србије, којом је утврђено да у поступку одлучивања и приговорима подносилаца жалби, укључујући и тужиоца, није оборена претпоставка да подносиоци испуњавају услове за избор на сталну судијску функцију, првостепени суд је закључио да тужиоцу није био обезбеђен стандард правичног суђења у поступку по приговору, а поништај одлуке Високог савета судства указује на високи степен неправилности и незаконитости приликом спровођења поступка и доношења одлука о неизбору.

Како се ради о штети, која је у узрочно-последичној вези са понашањем органа тужене приликом спровођења поступка општег избора, а касније и поступака проистеклих у вези са тим, првостепени суд је у ожалбеној пресуди закључио да је тужена у смислу одредбе члана 172. и 200. Закона о облигационим односима у обавези да тужиоцу накнади претрпљену нематеријалну штету.

Међутим, основано се указује у жалби тужене да је чињенично-правни закључак првостепеног суда, који је изнет у ожалбеној пресуди, заснован на погрешној примени материјалног права.

Према одредби члана 172. Закона о облигационим односима, правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Поштујући наведену правну норму, код чињеница утврђених у првостепеном поступку, у конкретном случају нису испуњени услови за одговорност тужене. Наиме, доношење незаконите одлуке о неизбору судија само по себи није узрок, чија је последица повреда части и угледа, односно повреда права личности у виду повреде права на правично суђење, а одсуство образложене одлуке о неизбору судије, односно негативни вредносни и стручни суд, који је исказан у тој одлуци и када немају чињеничну заснованост, представљају правно погрешан суд, који сам по себи не даје право на накнаду штете по тим основима.

Ово из разлога јер одлука о неизбору судије нема сама по себи капацитет да буде узрок настанка назначених видова нематеријалне штете у смислу одредбе члана 200 Закона о облигационим односима, чак и онда када садржи стручни и вредносни суд о судији на кога се односи или га не садржи уопште. Супротно томе, за успостављање одговорности тужене било је нужно да се њен доносилац кретао ван граница своје надлежности и да је такво поступање органа тужене имало за циљ повреду части и угледа, као правно заштићених добара. Овај услов важи и за случај када је одлука о неизбору судије поништена, као у случају тужиоца.

Наиме, одлуку о неизбору тужиоца донео је надлежни орган и то Високи савет судства, у вршењу службе и надлежности из одредбе члана 13 Закона о Високом савету судства, а наведена одлука је тежила легитимном циљу и то доношењу одлуке о избору судија по расписаном конкурсном поступку. Основ за овај закључак садржан

је у одредби члана 100 Закона о судијама. Став Високог савета судства, изражен у донетим одлукама поводом избора судија, у виду стручног, односно вредносног суда је са становишта примене права био неопходан за ту врсту одлуке. Са становишта примене права, исказани судови су били средство- начин да се оствари циљ, материјализован у виду одговарајуће одлуке о избору, односно неизбору, а не да се оствари повреда части лица, које је узело учешће у поступку оглашеног избора. У том поступку, стручна и вредносна процена пријављених кандидата вршена је на основу Одлуке о утврђивању критеријума и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судија и председника судова („ Службени гласник РС“ бр.49/2009). Са становишта примене права, Високи савет судства је, према томе, имао нормативно овлашћење да испита стручност, оспособљеност и достојност судије, те у том смислу нема незаконитог поступања органа тужене, у смислу наведене одредбе члана 172 Закона о облигационим односима.

Испитујући законитост радњи органа тужене, са становишта одсуства образложене одлуке и с тим у вези одсуства чињеничне базе за одлуку о неизбору, укључујући и одсуство стручних и вредносних судова у односу на разлоге за неизбор, на које је тужилац указивао у току поступка, представљају повреду права на правично суђење, на коју околност се изјаснио Уставни суд Србије у бројним одлукама, које су донете по уставним жалбама неизабраних судија. С обзиром на то, овај суд налази да је правилан закључак првостепеног суда да тужиоцу припада право на накнаду штете због повреде права личности у виду повреде права на правично суђење и налази да тужиоцу по овом основу припада право на накнаду штете у износу од 80.000,00 динара, а применом члана 200 Закона о облигационим односима, па је о овом делу тужбеног захтева и одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде.

Подносећи пријаву на конкурс, тужилац је пристао да буде изложен конкуренцији са другим кандидатима кроз проверу применом назначених мерила. Неправилна примена права, коју он није очекивао у том поступку, представља друго питање, која улази у домен судијске грешке, али у конкретном случају нема основа да је та грешка произвела повреду части и угледа, како то погрешно закључује првостепени суд у ожалбеној пресуди, нити је тужилац на те околности до закључења главне расправе пружио и предложио доказе у смислу одредбе члана 231 Закона о парничном поступку.

Негативна вредносна оцена, изражена кроз одлуку којом је утврђено да није изабран на судијску дужност је узрочно-последично код неизабраног судије могла да створи осећај разочарења, али не и увређености и понижености. Ово из разлога јер је тај судија, укључујући и тужиоца, знао да је такав стручни, односно вредносни суд о њему погрешан, јер му је познат лични вредносни, стручни, морални и људски квалитет, као и резултати рада које је остваривао за посматрани период, али и оборив употребом одговарајућег правног средства, што је потврђено и њеним успехом у поступку по жалби на одлуку о неизбору. Овај закључак произилази како из писаних доказа у списима, тако и из исказа тужиоца, саслушаног у својству парничне странке, коме је суд поклатио веру и на које се позива у образложењу ожалбене пресуде.

Чињеничне тврдње тужиоца да му у одсуству одлуке о постојању разлога који

указују на разумно оправдану сумњу у његову стручност, оспособљеност или достојност, дакле образложене одлуке, ни њему ни јавности нису били познати разлози негативног вредносног суда, такође представља повреду права на правично суђење, али нема капацитет да доведе до повреде части и угледа. Ово из разлога јер у том случају ни њему нису били познати разлози због којих није изабран, те може бити спречен да користи једнакост оружја и може бити субјективно разочаран у право, односно правду, које је и сама примењивао, али на тај начин по уверењу овог суда није претрпео повреду правно заштићених добара- част и углед.

Пропусти који се састоје у одсуству разлога за доношење одлуке о неизбору судије представљају погрешну примену материјалног права, који су за последицу и у конкретном случају имали касирање таквог акта, али не повреду части, угледа и достојанства личности. Са становишта правила поступка и законом прописаних надлежности органа који је донео ту одлуку, доношење одлуке о избору, односно неизбору, тежило је легитимном циљу, а не повреди назначених вредности.

Наиме, тужилац није доказао да је орган који је донео одлуку или његов члан у односу на њега изашао из оквира својих овлашћења прописаних законом. Да би се извео такав закључак морају бити доказане чињенице које дају потврдан одговор на постојање таквог понашања и да је њихов циљ био повреда части и угледа тужиоца. У том случају, овакво поступање органа који је донео одлуку или неког од његових чланова квалификује се не само као грешка, већ и као намера да се том радњом повреди правно заштићена добра, што тужилац у конкретном случају не доказује.

У том смислу, основ грађанско-правне одговорности лежи у индивидуалној препознатљивости тужиоца, као лица чије су вредности о себи или вредности које други имају о њему повређене, али овде то није случај.

Код чињенице да је одлука о поништавању одлуке о неизбору и поновном избору тих судија, укључујући и тужиоца, објављена у јавним гласилима, што је општепозната чињеница, по налажењу овог суда остварена је не само натурална реституција, већ је и јавности учињено доступним сазнање да су одлуке о неизбору биле правно погрешне и чињенично без основа, чиме је по уверењу овог суда остварен одговарајући вид сатисфакције, а самим тим и позитивна рехабилитација тужиоца на професионалном и социјалном нивоу.

Са тим у вези, није остварен ни основ за грађанско-правну одговорност тужене услед изјаве у јавним гласилима чланова Високог савета судства, јер је за успостављање те одговорности неопходно да кумулативно буду испуњени следећи услови: да су дате у име органа, да њихов садржај излази из оквира остваривања права на информацију од јавног значаја и да не исказује само вредносни и стручни суд о неизабраном судији, који је већ садржан у одлуци којом судија није изабран на судијску дужност (случај презентације одлуке), да се у тој изјави за ту намену износе непотребне вредносне квалификације, које су по својој садржини подобне да доведу до повреде назначених нематеријалних добара, да се на основу садржаја изјаве може препознати тачно одређено лице, као оштећеног или да нема персоналног ограничења у том смислу да се односи

на све судије, као и да те изјаве нису биле потребне са становишта разумно потребне информације.

Међутим, у конкретном случају, ти услови нису остварени, нити имају покриће у доказима који су предложени у току поступка, јер се истима не указује на који начин су информације у средствима јавног информисања од стране самих медија или чланова Високог савета судства допринеле повреди части и угледа тужиоца, како у њеном личном систему вредности, тако и у систему вредности средине у којој живи, у односу на његову личну и професионалну репутацију.

Интересовање околине за разлоге неизбора, на које се тужилац позива у свом исказу, не представља само по себи повреду части и угледа, нити у току поступка тужилац доказује објективне манифестације повреде тих правно заштићених добара, а реизбором на судијску функцију и објављивањем те одлуке у јавном гласилу, како је то већ наведено, остварена је не само натурална реституција, већ и позитивна рехабилитација тужиоца. На тај начин, тужилац је, супротно закључку првостепеног суда у ожалбеној пресуди добио сатисфакцију у вези спорног догађаја, те нема оправдања и за материјалну сатисфакцију кроз досуђивање накнаде нематеријалне штете у смислу одредбе члана 200 Закона о облигационим односима.

Имајући у виду одредбе члана 154, 172. и 200. Закона о облигационим односима, овај суд је нашао да тужилац нема право на накнаду нематеријалне штете због повреде права личности у виду повреда права на правично суђење у износу од још 220.000,00 динара, због чега је одбијен за овај износ тужбени захтев тужиоца по овом основу, а исто тако и тужбени захтев тужиоца за исплату накнаде штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа у износу од 400.000,00 динара, са законском затезном каматом која је споредно потраживање и прати судбину главног потраживања, па је ожалбена пресуда у овом делу такође преиначена и тужбени захтев тужиоца одбијен као неоснован. то нема право на накнаду нематеријалне штете коју потражује у овој парници.

Код чињенице да тужилац нема право на накнаду нематеријалне штете по овим основима, то његови наводи жалбе којима се побија ожалбена пресуда у делу, у коме је његов захтев за накнаду штете одбијен, преко износа за које је његов захтев усвојен ожалбеном пресудом, остају без правног значаја. Стога је у том делу ожалбена пресуда потврђена и донета је одлука као у ставу првом и другом изреке ове пресуде.

Како тужена није поднела одређени захтев за накнаду трошкова парничног поступка, то нема право на њихову накнаду и стога је овај суд применом одредбе члана 153 став 1, 154, 163 став 1 и 2 и 165 став 2 Закона о парничном поступку, донео одлуку као у ставу трећем изреке ове пресуде.

Како тужилац није успео у поступку по жалби, то нема право на накнаду трошкова насталих у поступку поводом тог правног лека и стога је овај суд применом одредбе члана 165 став 1 Закона о парничном поступку донео одлуку као у ставу четвртм изреке ове пресуде.

Из изнетих разлога, овај суд је применом одредбе члана 390, 394 тачка 3 и 4 и

165 став 1 и 2 Закона о парничном поступку (“ Службени гласник РС” бр.72/11), овај суд је одлучио као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА
Бисерка Живановић, с.р.

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић